

Penitentiära förhållanden

Storfurstendömet Finland.

(Svar å ett af Hederspresidenten för 1878 års internationela penitentiär-kongress afåtet cirkulärbref.)

Af tillförordnade Inspektören för fängelserna i Finland,
A. GROTENFELT.

---

1. Straff- och fångvårdslagstiftning. Olika arter af fängelser.

Kärnan för Storfurstendömet Finlands gällande lag om brott och straff är att söka uti den af Sveriges och Finlands förenade Ständer vid riksdagen år 1734 antagna allmänna lag, ehuru väl hvad i Missgernings- och Straffbalkerne af denna lag förekommer, genom senare utfärdade författningar, blifvit i särskilda delar ändradt. Efter Finlands förening med Kejsaredömet Ryssland år 1809 förekom frågan om penitentiära reformer först vid landtdagen år 1863, då Ständerna af Regeringen uppmanades att yttra sig rörande de allmänna grunder, enligt hvilka en strafflag för Storfurstendömet borde utarbetas. Hufvudsakligen i öfverensstämmelse med hvad Regeringen i sådant afseende hade föreslagit uttalade sig Ständerna icke allenast för afskaffande af det i Finland sedan 1824 ej mera exequerade dödsstraffet utan ock för antagande af ett straffsystem, som skulle bestå

af böter och tre arter af frihetsstraff: arrest, fängelse och tukthus, hvilka sistnämnda straff borde tillämpas i det progressiva fängelsesystemets anda. Men enär Finlands straffängelser voro i saknad af celler, kunde den strafflag, som byggd på nämnda straffsystem utarbetades, vid den tiden ännu icke träda i verket. Förslag härtill afgafs emellertid af en särskildt tillförordnad komité och blef år 1875 till tryck befördadt samt undergår för närvarande granskning af vederbörande myndigheter. Men redan år 1866 utkom med Ständernas bifall och samtycke en lag om verkställighet af frihetsstraff, lämpad efter fängelsebyggnaderna sådana de för tiden voro och deri ensamhetsfängelse endast undantagsvis förekommer. Denne lag¹⁾ var afsedd att bilda en öfvergång till ändamålsenligt ordnade penitentiära förhållanden och söker i främsta rummet att genom fångarnes klassificering uti Finlands fängvårdssystem införa vissa af progressivsystemets elementer.

Uti förslaget till den nya strafflagen äro upptagna följande allmänna straffarter, nemligen: *böter* högst 4000 finska mark (= francs), *arrest* i högst 50 dagar, men hvilket frihetsstraff såsom *custodia honesta* (för politiska brott) kan utsträckas ända till 15 år, *fängelsestraff* i högst 5 år, *tukthusstraff* på viss tid ifrån ett halft till 15 år och tukthusstraff för lifstiden. Endast för våldsgerning å monarken i högförrädisk afsigt finnes i strafflagsförslaget dödsstraff ovilkorligen utsatt och, om sådan afsigt saknas, alternativt jemte tukthusstraff för lifstiden. Af egentliga „ärestraff“ förekommer intet i förslaget, emedan föreskrifter om utöfningen af medborgerliga „ärerättigheter“ fått sin plats inom andra lagstiftningsgebit och ärestraffen icke syntes vara förenliga med ett progressivt straffsystem, som måste betrakta den bestraffade såsom förbättrad. Indelningen i crime, délit och contravention förekommer icke i strafflags-

---

¹⁾ Se sidan 18

förslaget särskilda del, emedan denna indelning är främmande för den finska lagstiftningen och ej heller betingas hvarken af domstolväsendet eller straffprocessen i landet. Skilnaden emellan brott i vidsträktaste bemärkelse (*infractio de la loi*) och polisförseelse (*contravention de police*) är emellertid i lagen iakttagen.

I förslaget¹⁾ till lag om verkställighet af straff förekomma, jemte föreskrifter om dödsstraffets exekution och om böters uttagande, hufvudsakligen bestämningar om verkställighet af frihetsstraff. På sätt redan nämndes ansluta sig dessa bestämningar till grundsatserna för ett progressivt straffsystem. Sådant gäller särskildt om fängelse- och tukthusstraffen, af hvilka det förra endast är en modifikation af det senare. Den första tiden af begge dessa frihetsstraff ända till 12 månader utstås i ensamhet. De på längre tid dömda fångarne uppflyttas allt efter deras uppförande senare i högre klasser eller afdelningar och tukthusfångarnes högsta klass kan möjligen jämföras med en „öfvergångsanstalt“. Antalet af klasser i tukthusen och af afdelningar i fängelserna beror deraf, om anstalten är inrättad för kortare eller längre strafftider. Likväl skola klasserna i ett tukthus vara minst tre och afdelningarne i ett fängelse minst två, dervid likväl äfven cellfångarne räknas till en klass eller afdelning. De öfrige fångarne hållas klass eller afdelningsvis om dagen i gemensamhet till förrättande af tvångsarbete, men skola, så vidt möjligt, tillbringa sina fristunder och nätter i celler. Endast uti högsta klassen kan härifrån undantag medgifvas. Arreststraffet försonas enligt regeln i gemensamhet men kan på den fängsliges egen begäran eller, om han anses kunna skada sina medfångar, äfven utstås i cell. Äfven arrestfångar måste arbeta men valet af sysselsättning är inom vissa gränser åt dem sjelfve öfverlåtet.

---

¹⁾ Se sidan 22.

Enligt förslaget böra alla fångar, som deraf äro i behof, ega tillfälle till undervisning. Endast om strafftiden icke utgör femtio dagar eller fången är äldre än fyrtio år inträder ett undantagsförhållande så vidt skolundervisningen beträffar. Undervisningen i handverk och tvångsarbetet måste lämpas efter hvarje fånges särskilda fallenhet och hans sannolika sociala ställning efter frigifningen. För alla fångar, som äro dömda för en tid af minst tre år och som under fängelsetiden iakttagit godt uppförande, är „vilkorlig frigifning“ föreslagen.

Fängelserna i Finland äro:

1) *Egentliga straffanstalter*, der den svårare arten af frihetsstraff eller „tukthusstraff“ försonas. De viktigaste bland dessa, de i *Tavastehus* och *Åbo*, hafva under senaste årtionde blifvit försedda med särskilda cellflyglar, ehuru de på sistnämnda ort ännu icke till begagnande upplåtits. I närheten af *Helsingfors* uppföres för närvarande ett nytt straffängelse för 400 fångar enligt cellsystemet.

2) *Läns- och häradsfängelser* (distrikfängelser) för ransakningsfångar och transportfångar och der frihetsstraff af kortare varaktighet och lindrigare art försonas. Länsfängelser finnas ett i hvarje af landets åtta län, häradsfängelser i vissa aflägsna landsdelar såsom *Lappmarken*, *Åland*.

3) *Stads- och tingslagshäkten* (kommunala fängelser) för ransakningsfångar och vagabonder från den kommun, inom hvilken häktet är beläget och slutligen

4) *Korrektionsinrättningar* för vagabonder, och der arbete äfven i vissa fall förrättas af personer, hvilka blifvit ålagde att med arbete godtgöra eller aftjena värdet för stulen och sedermera icke tillrättakommen egendom.

Se i öfrigt den sidan 17 anförda tablå öfver fängelserna i Finland.

2. *Fängelset förvaltning*. Förvaltningen af hela fängelsetväsendet underlyder en afdelning af högsta styrelseverket nemligen Civilexpeditionen i Finlands Senat, hvilken expe-

dition likväl derjemte äfven handlägger en mängd andra ärenden, rörande landets inre administration och politi. En på obestämd tid tillförordnad Fängelseinspektör utöfvar tillsyn och kontroll öfver alla landets fängelser och rådför sig i fängelserna rörande angelägenheter med lokala auktoriteter eller anmäler om nödiga förbättringar hos högsta styrelsen. Fängelsernas förvaltning är likväl icke åt denne Inspektör öfverlåten utan han eger med sina anmärkningar vända sig till de administrativa myndigheterna för afhjelpande af bristfälligheter, dem han under sina inspektioner upptäcker. Nyligen har en komité blifvit nedsatt, hvilken det åligger afgifva förslag till en ny organisation af fängelsernas förvaltning under en enda styrelse.

3. *Tjenstemän och betjente vid fängelserna.* Politiska förhållanden utöfva i Finland intet inflytande på fängelse-tjenstemäns anställande och entledigande. Vid straffanstalten i Tavastehus åtnjuter Direktörn en aflöning uppgående till 4000 mark jemte fri bostad och bränsle, Predikanten 3,200 mark, Läkaren 2000 mark, Arbetsföreståndaren 2,400 mark, Läraren 1,800 mark, Vaktmästarne en hvar 900 mark jemte fri bostad och ved samt Vaktkonstaplarne 700 å 800 mark en hvar. Öfriga straffängelser undergå för närvarande reorganisation och tjenstemännen vid desamma ställas lika med dem vid straffanstalten i Tavastehus. För närvarande åtnjuta en del af tjenstemännen vid dessa straffängelser, likasom också de vid korrektionsinrättningar och länsfängelser anstälde, en något lägre aflöning än öfvanföre upptages.

Endast på de högre tjenstemännen vid fängelserna i Finland har man hittills kunnat såsom fordran uppställa ett högre mått af bildning, förmåga af sjelfuppoffring och ett djupare intresse för sitt kall; äfven böra de ega insigt uti principerna för fångars ändamålsenliga behandling och fängelsers förvaltning. Af de lägre betjente fordras endast att de ega god frejd och hjälplig kristendomskunskap; alla kunna läsa, många äfven skriva. En anstalt för fång-

bevakningspersonalens utbildning har sedan mer än ett år tillbaka varit ifrågasatt och torde snart komma till stånd genom en fångvaktarekolas inrättande i sammanhang med straffängelset i Tavastehus. Alla fackmän i landet äro ense om behöfligheten af en dylik anstalt.

4. *Fångelsdisciplin.* Disciplinen äsyftar icke uteslutande att på fångarne verka afskräckande, men kan icke heller sägas vara handhafd på det sätt, att den endast och allenast har fångarnes förbättring i sigte. I förstnämnda afseende har vid straffanstalten i Tavastehus, der celler funnits att tillgå, frihetsstraffet i början af strafftiden, och specielt för återfällige, tillämpats så strängt som möjligt, sålunda att fångarne under längre tid hållits fullkomligt isolerade.

Det i 1866 års författning förekommande förbud för fångar, hvilka förvaras i gemensamhet att meddela sig med hvarandra genom tal, åtbörder eller tecken har i praktiken befunnits vara olämpligt och outförbart.

Med syfte att på fångarne verka förbättrande hafva åt fångar i en högre klass förunnats dels sparpenning till högre belopp dels ock i öfrigt större förmåner än åt dem, som höra till en lägre, äfvensom rättigheten att under fristunderna röra sig med större frihet än andra fångar, hvarförutan fångar med godt uppförande användts till vissa förtroendeposter o. s. v.

Utän att ingifva fångarne hopp för framtiden skulle arbetet att få fångarne förbättrade blifva resultatlöst. Ofta befinna sig nemligen fångarne, särdeles vid inträdet i fångelset, nära förtviflan och då söker man att hos dem intala hopp för framtiden. Lyckas man häri, är det att hoppas att en sådan fånge förbättrad lemnar fångelset; men lyckas detta icke, blir följden sorglig, emedan slutet vanligen blir likgiltighet, förhärdelse eller ock sinnessjukdom.

Vid disciplinens upprätthållande litar man både på bestraffningar och belöningar, fruktan och hopp. De disciplinära straffen äro: inspärning i mörk cell eller vid

vatten och bröd eller begge i förening, nedflyttning till lägre klass, dervid äfven mellanliggande klass kan förbigås, eller insättande i enrum på viss kortare eller ock på obestämd tid. Med jern eller annat fängsel belägges fånge endast, om han försökt eller verkställt rymning eller visat våldsamt, som icke annorlunda kunnat tyglas. Bland belöningar, som tilldelats fångarne, må nämnas: sparpenning enligt 1866 års författning, rättighet til korrespondens med anhöriga och att under fristunder sysselsätta sig med läsa, skriva, räkna och för några äfven rita. Om belöningarne hafva fångarne visat sig vara särdeles måne. De disciplinära bestraffningarne hafva vid straffanstalten i Tavastehus verkat så att af 100 bestraffade hafva 11, 29 straffats för andra, 5, 16 för tredje, 1, 93 för fjerde, 0, 32 för femte, 0, 32 för sjette, 0, 65 för sjunde och 0, 52 för tionde gången under hela strafftiden.

5. *Moralisk och religiös inverkan på fångarne.* De medel, som användts för att i religiöst och moraliskt hänseende utöfva inflytande på fångarne, äro: den offentliga gudstjensten, bibelutläggningar, samtal, religiösa skrifter och religionsundervisning i fängelseskolorna. Besök af utom fångelserna stående personer i ändamål att verka för fångarnes förbättring äro tillåtna och hafva jemväl ifrågakommit, särdeles vid fångelserna i Åbo, der religiösa föredrag på sön- och helgdagseftermiddagarne, blifvit hållna af kristligt sinnade personer, både män och qvinnor (de sistnämnda såkallade bibelqvinnor). — Verkan af fångarnes korrespondens med anhöriga och dessas besök i fångelserna har i allmänhet visat sig vara för fångarne snarare gagnelig än skadlig.

6. *Skolundervisning.* Bildningsgraden hos den talrika klassen af för egendomstillgrepp bestraffade förbrytare står enligt regel lägre än den fria befolkningens i samma del af landet, ehuru från denna regel äfven undantag gifvas; men öfrige med frihetsstraff belagde brottslingar, och särskildt de för dråp och misshandel bestraffade, stå öfver-

hufvudtaget på samma ståndpunkt i bildning som den fria befolkningen på deras hemort. Såväl vid straff- som länsfängelser finnas lärare anstälde och jemväl smärre biblioteker inrättade. Andra föredrag än religiösa hafva endast undantagsvis blifvit inom fängelserna i Finland hållna. En och annan periodisk skrift af religiöst eller allmänt bildande och lärorikt innehåll anskaffas på bekostnad af allmänna medel för fångarnes räkning; men andra tidningar eller tidskrifter få af fångarne hållas endast på grund af utverkadt särskildt tillstånd.

7. *Antal män och kvinnor i fängelserna.* Enligt förhållande i April 1878 tillhörde litet mera än fjerdedelen eller 25,93 pct af alla i Finlands fängelser förvarade brottslingar kvinnokönet, då åter af för brott sakfälda personer i medeltal endast 18 pct. äro kvinnor. Denna olikhet i proportionen emellan sakfälda och fängsliga kvinnor förklaras af det oroväckande antal barnamord, som i Finland föröfvas, då man erinrar sig att detta svåra brott medför både häktning under ransakningstiden och såsom laga ansvar dessutom ett ofta långvarigt frihetsstraff.

8. *Arbetet i fängelserna.* Allt arbete i Finlands fängelser är industrielt, d. v. s. frambringar värden, och verkställes för fängelseförvaltningens egen räkning. Inkomsten af fångarnes arbeten uppgår vid straffanstalten i *Tavastehus* till en tredjedel, om man tager i beräkning äfven det arbete, som utan någon ersättning Kronan till förmån verkställes, men till en fjerdedel af fängelsekostnaderna, om Kronans arbete icke inberäknas. Vid öfriga fängelser utfaller inkomsten af fångarnes arbeten ännu något lägre.

Fångarne hållas till nedannämnda arbeten, nemligen: jordbruksarbeten, stenhuggning, byggnadsarbeten med der till hörande mureri och timmermannaarbeten, snickeri och slöjdande i trä, svarfning, tunnbinderi, tillverkning af tändsticksaskar, korgmakeri, bindning af nät och andra fiskredskap, drefredning, mattfabrikation af bast, grof- och klensmide, målning, bokbinderi, sadelmakeri, skomakeri,

skrädveri, färgning, strumpstickning, spånad, väfnad m. m. samt renskrifning och husliga göromål, såsom vedhuggning vattenhemtning, renhållning af rummen och gårdsplanerna, tvättning, bakning, brygd, matlagning, sjukvård o. s. v.

9. *Sanitära förhållanden i fängelserna.* Vid inträdet i fängelset är fångarnes helsotillstånd i allmänhet enahanda med den fria befolkningens vid den ålder, fångarne innehafva, likväl äro de för vagabondage häktade ofta i följd af ett länge fortsatt oordentligt lefnadssätt fysiskt förkomme.

Enligt den vid straffanstalten i *Tavastehus* följda matordning, hvilken efter hand införes äfven vid andra straff-fängelser och korrektionsinrättningar, undfå fångarne till frukost och qvällsvard: bröd, tillredt af råg- och hafremjöl, dricka af kornmjöl och saltad strömming samt till mid-dagen, förutom bröd och dricka, soppa tillredd af färskt nötkött eller fläsk med ärter eller potatis jemte korngryn eller och tvenne dagar i veckan gröt af korngryn med smör och siraps-kallskål, I läns- och häradsfängelserna tillhandahålles fångarne två skålpund rågbröd och tolf penni till sofvel eller kokmat om dagen.

De manlige fångarnes beklädnad utgöres af: skjorta och underbenkläder af linne, tröja, väst, benkläder om vintern af ylle men sommartiden af linne, mössa af ylle, halsvalk, strumpor och läderskor med träbrottnar. De qvinliga fångarne åter undfå vid deras ankomst till fän-gelset till förbrukning och nödigt ombyte, tvenne kläd-ningar, den ena af tjockare och den andra af tunnare tyg, hvardera bestående af kjortel och tröja; tvenne halsdukar, tvenne förkläden, tvenne linnen, tvenne par ull- och ett par linnestrumpor samt två par skor.

Ventilationen är uti hittills uppförda cellbyggnader god, försiggår medelst luftkanaler, som utmynna i en hög skor-sten. I en del äldre byggnader är ventilationen hjälplig, men i andra saknas ventilationsapparater helt och hållet.

Flytande sekretioner afledas vid straffanstalten i *Ta-*

vastehus medelst rör och uppsamlas i en bassin; de fasta sekretionerna bortföras af fångarne sjelfva.

I allmänhet är snygghet rådande såväl med hänsyn till fångarne som byggnaderna, ett eller annat mindre häkte på någon aflägsen landsort kan likväl härifrån göra ett ledsamt undantåg.

Cellbyggnaderna uppvärmas i *Tavastehus* medelst varmt vatten, i *Åbo* den ena cellflygeln med varm luft, den andra med ånga; i öfriga fängelser medelst vanliga kakelugnar. Fängelserummen upplysas enligt regeln med petroleum-lampor, undantagsvis medelst ljus i stakar.

Sjukdomsförhållandena hafva i allmänhet under de senare åren varit särdeles gynsamma; frossor och febrar förekomma bland akuta sjukdomar oftast. Dödlighetsprocenten har vid straffanstalten i *Tavastehus* under de senaste åren varit 1,25 pct.

10. *Ådömda straff*. Frihetsstraffen ådömas i Finland antingen i dagar eller månader eller år, högst femton år, eller på lifstid. Ett fängelsestraff i högst tjuguåtta dagar kan ock skärpas genom föreskriften att kosten under strafftiden skall bestå af endast vatten och bröd. Den strängare arten af de frihetsstraff, som icke äro skärpta med kost vid vatten och bröd, eller „tukthusstraffet“ varar i medeltal i vidpass fem år; dock är tidsbestämningen af tre år oftare använd än någon annan i de fall der tukthus ådömts, nemligen i 30 pct af alla fallen.

Enligt de författningar från äldre tider, som ännu i Finland tillämpas, ådömes frihetsstraff för lifstiden redan för tredje resan kvalificerad och för fjerde resan enkel tjufnad; och då stöld är det brott, hvori återfall oftast förekomma, men första och andra resan stöld enligt gällande lag bestraffas endast med penningböter eller, i brist af tillgång, med fängelse vid vatten och bröd, komma sålunda i Finland korta frihetsstraff icke att ofta upprepas. Icke utan skäl kan deremot anmärkas: att iterationsan-

svaret för stöld alltför hastigt springer upp till frihetsstraff för lifstiden. I någon mån mildras likväl strängheten i en dylik ansvarsbestämning deraf, att lifstidsfångar, om de i fängelseanstalt i Finland i fyra års tid iakttagit klanderfritt uppförande, enligt regeln undfå tillstånd att såsom kolonister afgå till Sibirien.

Förutom iterade stöldbrott straffas äfven, ehuru i mindre ofta förekommande fall, dråp, rån och iteradt koppleri med tukthusstraff för lifstiden. Efter en strafftid af tio år och derutöfver hafva lifstidsfångar, som i fängelset iakttagit särdeles godt uppförande och derjemte ega tillfälle till lifsbergning för framtiden, stundom blifvit för bosättning äfven inom eget land frygifne, men flertalet af till Sibirien icke afgågne lifstidsfångar har i alla fall, sådana förhållandena hittills varit, fått till dödedag i straffängelset qvartanna. På vis tid till frihetsstraff dömda förbrytare och vagabonder tillåtes i flertalet af fall att efter kortare tids uppehåll i fängelse i Finland få såsom kolonister afsändas till Sibirien; och hafva inalles, lifstidsfångar inberäknade, under de senaste sex åren såsom kolonister dit afgått 320 män och 58 kvinnor.

Såsom en kvarleva från förgångna tider må här ännu framhållas: att, då mer än halft bevis och nära fulla skäl funnits mot en anklagad i lifssaker, men han likväl enligt lagens mening icke kunnat anses vara om sin missgerning fullt förvunnen och förty ej heller åt saken fällas, han enligt äldre författningar blifvit insatt i fängelse på obestämd tid för att, under det han förrättade allmänt arbete, af prest allvarligen uppmanas att bekänna sitt brott; dock har på senare tider en stark opinion mot berörda rättsbruk gjort sig gällande, hvilken verkat derhän att under senaste fyra år ingen sådan presumerad brottsling blifvit på bekännelse insatt. Fem med mer än halft bevis om mord eller dråp besvärade individer förvaras emellertid ännu för att anmanas till bekännelse uti fängelse och undergå

sålunda en slags „poena extraordinaria“ enligt äldre tiders rättsbruk.

11. *Dödsstraffet.* Uti Finlands allmänna lag af år 1734 äro flere tiotal förbrytelser af olika slag med dödsstraff belagda, från högförräderi, mord och mordbrand till trolldom, smädelse mot Gud samt kvalificerade stölder och otuktsbrott. Emellertid har allt sedan år 1824 intet dödsstraff blifvit i Finland verkställt, utan försändas i svårare fall de i högsta instans till döden dömde till Sibirien för att der förrätta tvångsarbete, eller och förvandlas det dem ådömda dödsstraffet till ett frihetsstraff, som försonas i Finland. Under senaste tio år hafva, efter benådning från dem ådömdt dödsstraff, till Sibirien deporterats 84 manlige och 15 qvinliga förbrytare. Ingen tillökning i de grofva brottens antal har såsom en följd af förberörda förhållande kunnat iakttagas; men att färre med dödsstraff belagda brott skulle föröfvats, låter icke heller bevisa sig. Faktisk är, att säkerheten till lif och egendom i Finland ingenting lidit deraf, att dödsstraffet på så lång tid ej mera verkstälts. Den allmänna meningen i landet fordrar därför ej heller att dödsstraff skola exequeras, och otvifvelaktigt är att den praktiska verkställigheten häraf skulle stöta på allvarsamma svårigheter. Man kan med skäl säga: att dels 54 års erfarenhet, dels medvetandet om den starkt utpreglade vekheten i det finska nationallynnet och den med folket sammanvuxne aktningen för all laglig öfverhet bidragit att skingra de farhågor, som mot dödsstraffets afskaffande tidigare äfven i Finland gjort sig gällande.

Uti 1875 års förslag till ny strafflag för Finland är, på sätt ofvanföre nämndes, dödsstraffet bibehållet endast för uppsåtlig våldsgerning å Kejsaren och Storfursten; men då denne icke bor inom landet, är det uppenbart att förbrytelser, för hvilka dödsstraffet behöfde ådömas, derest förslaget blefve såsom lag antaget, egentligen icke kunna i Finland föröfvas.

12. *Bysättningstvånget.* Bysättningstvånget fortbestår

i Finland; och ehuru väl röster äfven här höjt sig mot detsamma, har likväl en fullt stadgad opinion i frågan ännu icke i landet bildat sig. Också tillämpas det endast i sällsynta fall och enligt regeln på individer, som låtit stor vårdslöshet i sina penningtransaktioner komma sig till last. Den allmänna opinionens likgiltighet för de bysattes öde kan till en del förklaras af bristfälligheterna i den gällande gamla brottmålslagen, deri ansvar för en mängd olika bedrägerier helt och hållet saknas. De bysatte få, i motsats till andra häktade, åtföljda af bevakning, lemna fängelset för att ombesörja nödiga angelägenheter och erhålla jemväl 50 pct. högre dagtraktamente än ransakningsfångar. Så snart bysatt gäldenär till sina borgenärer upplåter sitt bo, varder han från bysättningsfängelset frigifven.

13. *Straffens verkan på fångarne.* För något tiotal år tillbaka ingick sträfvandet för fångarnes förbättring icke i sättet för verkställighet af frihetsstraff, och ännu kan målet att vinna en dylik förbättring icke sägas vara det som främst hålles i sigte. Om äfven således fångarne, under en tidigare period, enligt regeln lemnade fängelset till moraliteten sämre, än då de der gjorde sitt inträde, torde numera dock den undervisning, de erhålla i religion, elementära kunskaper och handhafvandet af särskilda yrken, kunna anses uppväga det dåliga inflytande, de i gemensamhet förvarade utöfva på hvarandra. Antalet af iterade brott har under de senaste åren utgjort i det närmaste 10 pct. utaf hela antalet af i landet begångna förbrytelser.

14. *Frigifne fångar.* År 1869 stiftades i Finland en fängelseförening i hufvudsakligt ändamål att söka från återfall i brott bevara frigifna straffångar. Denna förening har filialafdelningar i alla förnämligare städer i landet, uti hvilka fängelseinrättningar äro belägna. Enskilda medlemmar af denna förening, förträdesvis fruntimmer, hafva med oförtröttadt nit egnat sig åt det mål, föreningen för sig uppställt, men ett kraftigt understöd från allmänhetens

sida kan icke sägas hafva på senare år kommit föreningen till del. Stora resultat hafva icke heller af föreningen uppnåtts; dock hafva ett antal qvinnor blifvit från återfall i brott räddade genom de asylor för frigifna qvinnor föreningen på särskilda orter underhållit. Föreningen bestri-der sina utgifter medelst frivilliga bidrag och gåfvor af enskilda, men har på senaste tid nödgats vända sig till styrelsen med anhållan om ett statsunderstöd för befordrande af föreningens syftemål.

15. *Wittnen i brottmål.* Endast för gröfre brott mis-
tänkta personer kunna i Finland tagas i fängsligt förvar,
men till vittnen åberopade i intet fall. Likväl kunna de
sistnämnda, i händelse de tredska att på kallelse infinna
sig vid domstol för vittnesmåls afgifvande genom den exe-
kutiva magten til rätten inställas.

16. *Olika arter af brott och orsaker till brott.* Bland
manlige förbrytare äro öfverhufvadtaget brotten mot egen-
dom de förherrskande i vestra delen af landet på vissa
trakter misshandel och dråp. Orsakerna äro: brist på upp-
fostran, lätja, dryckenskap. Bland de i fängelserna förva-
rade qvinliga brottslingar hafva 75 pct. och derutöfver för-
öfvat barnamord eller försök dertill eller och genom vårds-
löshet vållat sitt fosters död och lagt detsamma å lön.
Dessa förbrytelser härflyta dels ur blygsel öfver det be-
gångna felsteget, dels och i lika hög grad ur bekymmer
för framtiden, då det för dessa barnaföderskor, de der of-
tast tillhöra de tjenande klasserna, faller sig särdeles
svårt att med arbete förtjena livets nödtorft för tvenne
personer.

17. *Uppfostrings- och förbättringsanstalter för min-
deråriga.* Bland de uppfostringsanstalter, som i Finland
finnas, egnar en nyligen inrättad i närheten af Åbo före-
trädesvis sin omvårdnad åt vanartiga och lastfulla barn
och minderåriga: alla de öfriga taga i sin vård minder-
åriga, som befinna sig utan huld och skydd. Anstalterna
äro af mindre omfång och söka alla att åt de upptagna

barnen lemna en ersättning för saknaden af ett godt familjelif. De flesta hafva omkring tjugu skyddslingar eller något derutöfver. En enda i närheten af Wiborg har för närvarande tjugu gossar och tjugu flickor; den för vanartade är beräknad för fyratio gossar och tjugu flickor men har för närvarande endast tjugutvå gossar. Alla anstalterna anses på de unga utöfva ett välgörande inflytande. Vid landtdagen 1877-1878 beviljades af landets Ständer ett anslag för första uppsättningen af en uppfostringsanstalt för unga förbrytare och vagabonder af mankön.

18. *Önskvärda reformer.* Bland de brister och olägenheter, hvilka vidlåda de penitentiära förhållandena i Finland, må här främst anföras: att fångar, som stå under ransakning för brott, ännu enligt regeln förvaras i gemensamhet, emedan cellfångelser intill denna tid hunnit iordningställas endast för en obetydlig del af slika fångar, och att de för fångars transport emellan olika orter vidtagna anordningar icke tillräckligt afhålla fångarne från beröring med den fria befolkningen på de orter, genom hvilka fångarne färdas. Vidare utgöra de fångar — hvilka, churu om brottslighet icke lagligen förvunne, hållas häktade i och för bekännelse af hvad mot dem angifvits — enligt min uppfattning ett bevis om bristfälligheter i lagstiftningen rörande brottmålsprocessen, de der visa sig vara så mycket mera betänkliga som de äfven inom det penitentiära gebitet medföra rubbningar. Det måste nemligen alltid förefalla en fångsetjensteman svårt att afgöra om desse så kallade „bekännelsefångar“ skola behandlas såsom ransakningsfångar eller såsom straffångar. Såsom en brist må här jemväl anmärkas: att de till Sibirien deporterade icke på deportationsorten underlyda finska myndigheter, som med noggran känedom om förhållandena i de deporterades hemland på det mest verksamma sätt kunna tillgodose deras högre andliga behof. Självård och religionsundervisning egnas likväl de deporterade af en finsk prestman och en finsk kateket: och märkes må äfven, vid bedömande

af deportationens ändamålsenlighet, att, då den nya strafflagen i framtiden undfår gällande kraft, deportationen kan ifrågakomma endast på derom framställd särskild anhållan af den, som önskar blifva till Sibirien afsänd.

Emedan fängbevakningens bristfälliga utbildning för sitt kall utgör ett svårt hinder mot införande af behöfliga reformer i fängvården, anser jag en fängvaktarenskola böra med det snaraste inrättas i sammanhang med landets bäst organiserade straffanstalt, nemligen den i *Tavastehus*.

Äfven saknaden af en uppfostringsanstalt för unge förbrytare och vagabonder har gifvit sig tillkänna såsom en stor brist, och straffbehandlingen af minderåriga brottsliga personer har i längre tid lemnat föga gynsamma resultat. Förhoppning är dock förhanden att nu ifrågavarande brist i en snar framtid skall varda afhjelpat.

Slutligen vore det särdeles önskvärdt, att fängelseföreningen, som eger filialer i landets större städer, blefve satt i tillfälle att utöfva en mera omfattande verksamhet än hittills, sålunda att densamma skulle egnas ett lefvande intresse från allmänhetens sida, och derjemte äfven penningunderstöd komma densamma till godo både från statens sida och af de kommuner, inom hvilka föreningen utöfvar sin verksamhet. En dylik större lifaktighet inom fängelseföreningen vore af så mycket större vigt som man af den nya strafflagen har att vänta, det fångar, hvilka under fängelsetiden vunnit förtroende hos sitt befäl, skola kunna på vissa vilkor frigifvas, redån innan den för dem i straffdomen utsatta tid gått till ända. I händelse definitiva benådningar efter ett ordnadt system under den närmaste framtiden skulle ifrågakomma med hänsyn till fångar, hvilka under fängelsetiden ådagalagt godt uppförande, skulle densamma på ett lämpligt sätt förmedla öfvergången till de penitentiära förhållanden, som blifva rådande efter det vilkorlig frigifning af straffångar genom lag sanktionerats.

Storfurstendömet Finlands fängelser.

	Rum, inom hvilka fängar i gemensamhet förvaras.	Celler.	Under loppet af år 1877 förvarades i fängelset		Den 1 Januari 1878 funnos fängslade	
			Män	Qvinnor	Män	Qvinnor
I. Straffängelser.						
Åbo	51	150	397	"	302	"
Tavastehus.	48	84	448	"	300	"
Willmanstrand	21	16	"	346	"	270
Kexholm (egentligen depôt för mindre arbetsföre lifstidsfångar af mankön)	17	5	75	"	67	"
St. Michel (provisoriskt för lifstidsfångar af mankön)	17	"	83	"	76	"
Kuopio (provisoriskt för lifstidsfångar och, efter en inom korrektionsinrättningen i Nurmis timad brand, äfven korrektionister af mankön)	18	"	103	"	68	"
II. Länsfängelser.						
Helsingfors.	23	4	859	238	81	12
Åbo	49	"	864	355	78	20
Tavastehus	13	"	727	334	72	18
Wiborg (nytt länsfängelse enligt cellsystemet är under byggnad)	13	"	868	275	32	9
St. Michel	10	2	354	102	32	5
Kuopio	10	"	422	140	27	10
Nikolaistad	29	4	551	172	79	15
Uleåborg (för ett nytt länsfängelse enligt cellsystemet har landtdagen anslagit nödiga medel)	14	"	371	186	42	12
III. Korrektionsinrättningar.						
Wiborg	18	6	338	"	97	"
Nurmis (torde inom kort nedläggas)	6	2	86	"	50	"
Åbo	16	2	"	200	"	101

Dessutom finnas 3 häradshäkten (Kastelholm på Åland, Kajana och Kittila i Lappmarken), 30 stadshäkten och 31 tingslagshäkten, hvilka vid behof användas.

Förordningen
om
verkställighet af frihetsstraff i Finland
af den 26 November 1866.

De viktigaste bestämmelserna i Förordningen, som trädde i kraft den 1 Januari 1870, äro:

I. Kap.

Om tukthusstraffet.

§ 1. De svårare arbetsstraff skola under namn af tukthusstraff verkställas i de allmänna straffanstalter, hvilka i sådant ändamål för de olika könen äro eller framdeles varda bestämda.

§ 3. För hvarje vecka skall fånges uppförande i straffanstalten efter beskaffenheten vitsordas såsom godt, försvarligt eller dåligt; och bör vitsordet grundas på fånges förhållande ej blott i disciplinärt afseende, utan äfven vid undervisningen och arbetet.

Genom dåligt uppförande förverkas rätt till klassuppflyttning.

§ 4. Ung förbrytare, som ej fyllt aderton år, skall efter möjligheten hållas i enrum, eller om tillfälle inom landet yppas, aflemmas till uppfostringsanstalt för brottsliga eller vårdslösa barn, för att der uppfostras tills han fyllt *tjugutt* år, eller dessförinnan sin strafftid utstått.

§ 5. Ung eller äldre brottsling, som visar sig vara så sedligt förderfvad att hans sammanvaro med andra fångar kan lända desse till förförelse eller skada, varde och efter möjligheten hållen i enrum, tills att han sig förbättrat.

§ 6. Öfriga fångar än de, som i 4 och 5 §§ nämde äro, varda hållne i fångklass, om dagen till gemensam sysselsättning, men om natten i enrum, eller, om utrymme dertill saknas, i gemensamma sofrum.

§ 8. Till första fångklassen varde i strafftidens början hänförd hvarje fånge, som fyllt aderton år och ej enligt 4 eller 5 § bör i uppfostringsanstalt eller i enrum hållas.

Längsta tid för vistelsen i denna klass vare vid godt uppförande sex och vid försvarligt tolf månader.

§ 9. Andra klassen genomgås vid godt uppförande på fyra och vid försvarligt på åtta månader.

§ 10. Tredje klassen, till hvilken uppflyttning sker från den andra, genomgås vid godt uppförande på sex och vid försvarligt på tolf månader.

§ 11. 1 fjerde klassen skall fånge, som från den tredje dit uppflyttats, tillbringa sin återstående strafftid.

12. I första och andra klassen vare fångarne förbjudet att meddela sig med hvarandra genom tal, åtbörder eller andra tecken. I tredje och fjerde klassen må från en sådan tysthet tillåtes den afvikelse, som med god ordning är förenlig.

Nattetid vare hvarje meddelande emellan fångarne i alla klasser förbjudet: och varde detta förbud genom sträng öfvervakning i de gemensamma sofrummen handhafdt.

§ 14. Åt fånger som i fjerde klassen tilbragt minst sex månader under godt uppförande, må der medgifvas så mycken frihet, som är nödvändig för att vänja dem vid frestelsers öfvervinnande och sjelfständighet i handling, med vilkor dock att arbetsamhet och god ordning äfven af desse iakttagas. Missbrukar någon slik frihet, vare densamma genast förlustig.

§ 15. Åt fångarne skall meddelas undervisning i

- 1) religion
- 2) elementära kunskaper, och
- 3) yrken, som med inrättningen äro förenliga.

§ 19. Fångarne skola både i ensamhetsfängelse och i fångklass träget sysselsättas med tvångsarbete.

I ensamhetsfängelse må förbrytare dock, vid inträdet deri, högst åtta dagar lemnas utan sysselsättning.

§ 22. Inkomsten af tvångsarbetet tillfalle Kronan, utan att fångarne kunna såsom en rättighet fordra andel deri.

Till uppmuntran för fånge, som ådagalagt godt uppförande, samt för underlättande af hans återinträde i samhället, må honom likväl, om han tillhör någon af de tre högre fångklasserna, eller för ungdom enligt 4 § hålles i enrum och der redan tillbragt fyra månader, tillgodoräknas en sparpennning af följande belopp, nämligen:

i ensamhetsfängelse . . .	20	penni i veckan
i andra klassen	30	” ”
i tredje klassen	40	” ”
i fjerde klassen	60	” ”

§ 26. Förgår sig fånge mot tukthusordningen genom lättja, ohörsamhet, uppstudsighet, eller på annat sätt, eller föröfvar han ringare brott, för hvilket med penningar bötas kan, varde derföre af tukthusets direktion dömd till disciplinär bestraffning hvartill må användas:

1) För fånge i enrum: vatten och bröd högst åtta dagar, eller inspärning i cell högst fyra dagar, eller begge i förening likaledes högst fyra dagar.

2) För klassfånge: inspärning i ljus cell högst trettio dagar, eller vatten och bröd, eller begge i förening högst åtta dagar, eller inspärning i mörk cell, eller dylik inspärning vid vatten och bröd, högst fyra dagar, eller och nedflyttning till lägre klass, dervid mellanliggande klass jemväl må kunne förbigås, eller slutligen insättande i enrum på obestämd tid, såsom i 5 § sagdt är.

§ 27. Med jern eller annat fångsel må fånge inom straffanstalten icke beläggas i annat fall, än om han försökt eller verkställt rymning, eller visar våldsamhet, som icke annorlunda kunnat tyglas i hvilka fall det på fängelsedirektionen skall ankomma att om sådan åtgärd och dess upphörande besluta.

2. Kap.

Om fängelse vid vatten och bröd.

§ 29. Fängelse vid vatten och bröd varde verkställt i läns- eller häradshäkte, men skall af den, som äfven tukthusstraff bör undergå, utstås i tukthuset.

§ 31. Fångar, som till vatten och bröd dömda blifvit, skola hållas i enrum, men, om utrymme dertill saknas, i gemensamhet och under ständig öfvervakning; börande dock fångar af olika kön från hvarandra afskiljas. Ej må slike fångar tillåtas att genom tal, åtbörder eller andra tecken meddela sig med hvarandra.

§ 32. De, som i fängelse vid vatten och bröd hållas, vare berättigade, men ej förpligtade att med lämpligt handarbete för Kro-nans räkning sig sysselsätta.

§ 33. För öfverträdelse af fängelseordningen, eller för mindre brott, hvilket med penningböter umgällas kan, varde fånge, som till vatten och bröd dömd blifvit, af fängelsedirektionen straffad med förflyttning till „cell“, nämligen till „mörk cell“ högst fyra dagar, om han förut i enrum hållits till „ljus cell“ högst åtta dagar, om han förut i gemensamhetsfängelse varit. Ej må dock fångens af domstol bestämda strafftid. öfverskridas.

3. Kap.

Om fängelsestraffot.

§ 34. Under namn af fängelse varde det med benämningarne fängelse, eller enkelt fängelse, eller fästnings- eller tukthusfängelse

utan arbete, betecknade friletsstraff verkställt i läns- eller härads-häkte, eller annan dertill upplåten straffanstalt.

§ 35. De, som till fängelse dömda blifvit, skola under behörig uppsigt och hvardera könet afskildt från det andra hållas i gemensamhet.

§ 36. Förbrytare, som blifvit dömd till fängelsestraff, vare skyldig att arbeta, men må efter eget val och för egen räkning sysselsätta sig med sådant lofligt arbete, som med straffanstalten är förenligt.

§ 37. Förgår sig fånge genom öfverträdelse af fängelseordningen, eller föröfvar han mindre brott, för hvilket med penningar bötas kan, varde derföre af fängelsedirektionen straffad med inspärning i ljus cell högst trettio dagar, eller med vatten och bröd, eller med insättande i ljus cell vid vatten och bröd högst åtta dagar, eller med inspärning i mörk cell, eller dylik inspärning vid vatten och bröd högst fyra dagar, eller slutligen med insättande i enrum för någon del eller återstoden af strafftiden.

Förslag
till
Förordning om verkställighet af straff i Finland.

2. Kap.

Om frihetsstraffen i allmänhet.

§ 8. I den mån tiden för ådömdt frihetsstraff det medgifver, skall hvarje sådant straff afse icke allenast den sakfäldes säkra förvarande, utan äfven hans bättring samt vänjande vid ordning och arbete. Hvad frihetsstraffen närmare angår, bör, i öfverensstämmelse med denna lag, i fängelsereglementen bestämmas.

§ 9. Åt hvarje fånge skall själavård egnas samt anvisning gifvas, huru han sitt sinnelag och lefverna må kunna förbättra.

§ 10. I hvarje straffanstalt bör gudtjenst om sön- och helgedagar samt andaktsöfning äfven å andra dagar i veckan hållas.

§ 11. Är fånges strafftid längre än femtio dygn, skall undervisning honom gifvas i religion och annan skolkunskap, så och i sådant yrke, som med hans fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifningen öfverensstämmer samt med straffanstalten är för- enligt. Finnes den, hvars strafftid icke öfverstiger femtio dygn, vara i behof af undervisning: eller begär han sjelf att i visst ämne blifva undervisad; ankomme på inrättningens föreståndare att, efter pröfning af omständigheterna, derom förordna.

§ 12. Fånges undervisning i skolkunskap bör åtminstone folkskolas kurs omfatta. Har fånge fyratio år fyllt, eller fångskolans kurs väl inhemtat; må han ej till skolgång tvingas.

§ 13. Är fånge kunnig i sådant yrke, hvarmed han kan i straffanstalten sysselsättas och efter frigifningen sig försörja; må undervisning i annat yrke honom ändå meddelas, i fall det nödigt finnes.

§ 14. Är fånge, som till straffanstalt anländer, yngre än aderton år, och hans strafftid längre, än femtio dygn; inberätta föreståndaren derom genast till den myndighet, som öfver landets

straffanstalter inseende hafver: och ankomma på denna myndighet att, med afseende å fångens ålder och lefnadsförhållanden samt öfriga till saken hörande omständigheter, förordna, om han skall i straffanstalten kvarhållas, eller till uppfostringsanstalt för brottsliga barns aflemnas.

§ 15. Varder minderårig förbrytare till uppfostringsanstalt aflemnad; skall han der med hänsigt till sin brottslighet behandlas, uppfostras, undervisas och sysselsättas, tills att hans strafftid utgått. Är han då ännu minderårig; kan han med samtycke af målsman, eller, om sådan ej finnes, af underrätten i den minderåriges hemort, för vidare uppfostran i anstalten kvarhållas, dock icke längre, än tills att han tjugu års ålder uppnått.

§ 16. Förordnas ej, att den minderårige skall till uppfostringsanstalt aflemnas; skall hans behandling i straffinrättningen efter brottet lämpas och hans uppfostran afse.

§ 17. Hvad fånge af sin tillhörighet till straffanstalten medfört och ej enligt särskild bestämning i denna förordning får om händer hafva, skall honom vid ankomsten dit fråntagas, upptecknas och för hans räkning, under föreståndarens inseende, förvaras, för att vid frigifningen åt honom återställas. Är det penningar, eller hafva sådana i straffinrättningen honom tillfallit: skola de för hans räkning bokföras ej mindre i anstaltens räkenskaper, än i särskild af fången förvarad motbok, hvori jemväl de utgifter, hvilka honom i anstalten tillstädjas, böra antecknas. Behållningen varde, så vidt möjligt är, i säker bank eller sparkassa för fångens räkning förräntad.

§ 18. Begär fånge, hvilken gods å annan ort eger, att för värden derom biträde erhålla; foga fångesdirektionen anstalt derom, att förmyndare för den förvaltning under fångens strafftid i laga ordning utses. Har han maka och barn; njute de af den egen- dom sitt underhåll, så ock han sjelf, om vilkorlig frihet honom förunnas.

§ 19. Åt hvarje fånge bör jemn uppmärksamhet egnas af straffanstaltens föreståndare, prest, läkare och öfrige tjänstemän samt oafslätlig tillsyn af dess betjening. Hålles fånge dygnet om i enrum; skall han der af de förre träget besökas och af betjeningen flitigt efterses.

§ 20. Fångarne skola till trägen sysselsättning, lydnad, ordning och renlighet hållas. Å fristunder bör dem medgifvas tillfälle till läsning i böcker af sedligt innehåll ur den boksamling, som i hvarje anstalt bör finnas.

§ 21. Åt hvarje fånge skall dagligen tillfälle till rörelse i fria luften gifvas; men ej må fångar, hvilka böra afskilde från hvarandra hållas, dervid sammanföras. Sjuknar fånge; skall sjukvård honom meddelas.

§ 22. Med mattillredningen i straffanstalten få andra fångar sig icke befatta, än de, hvilka föreståndaren till biträde dervid anvisat. Om fångarnes deltagande i andra husliga göromål inom straffanstalten ege föreståndaren ock förordna med sådan fördelning deraf, som skälig finnes.

§ 23. Bref, som till fånge anländer, eller fånge afsända vill, skall af föreståndaren läsas: och bestämmer han, efter omständigheterna, om brefvet må vidare befordras. Är brefvet staldt till den, som inseende öfver straffinrättningen hafver; skall brefvet oläst af föreståndaren afsändas.

§ 24. Begär någon, som till anstalten icke hörer, att få besöka fånge; afgöre föreståndaren, efter de grunder, hvilka i denna förordning bestämmas, om och huru länge besöket må tillåtas, och huruvida någon å anstaltens vägnar bör dervid närvara. Ej må medlem af fängelsedirektionen hindras att fångarne besöka.

§ 25. Efter beskaffenheten skall fånges förhållande i straffinrättningen minst en gång i månaden med röstetal vitsordas; och anteckne föreståndaren röstetalet i bok, så ock annat, som fången angår.

§ 26. Förgår sig fånge emot fängelseordningen genom lätja, ohörsamhet eller uppstudsighet, eller på annat sätt: eller söker han dertill förleda annan: eller föröfvar han ringare brott, som enligt allmän lag får med böter umgällas; må han, i fall det nödigt finnes och han ej är förut i enrum insatt, af föreståndaren i ljus cell inspärras, och varde saken sedan, så fort sig göra låter, i närvaro af någon ibland fängelsedirektionens ledamöter, undersökt af föreståndaren, som, efter samråd med denne och pröfning af omständigheterna, eger att näpsa den skyldige: 1. om han förut är i enrum insatt, med hårdt hviloläger ej öfver åtta dygn, eller med kost af vatten och bröd högst åtta dagar, eller med inspärning i mörk cell högst fyra dygn, eller med två af dessa straff i förening samt 2. om han i gemensamhet med andra fångar hållits, med något sådant straff, som i första punkten nämnes, eller med insättande i ljust enrum ej öfver fjorton dygn, eller med två af dessa straff i förening. Anser föreståndaren förseelsen svårare näpst förtjena: sammankalle han fängelsedirektionen, som eger makt att belägga den skyldige antingen med straff, som i första eller andra punkten omförmäles, eller med inspärning i ljust enrum ända till sextio dygn, eller med insättande i ljust enrum på obestämd tid, eller med fångens nedflyttning till lägre klass eller afdelning. Har fånge på obestämd tid i enrum insatt blifvit, eller är han till lägre klass eller afdelning nedflyttad; ankomme på fängelsedirektionen att äfven besluta om upphörande af sådant straff. Ej må fånges af domstol bestämda strafftid förlängas genom näpst, som af föreståndaren eller fängelsedirektionen honom åläggas.

§ 27. För brott, som icke får med böter umgällas, skall fånge af domstol dömas, såsom i strafflagen säges. Varder han sedan

åter i straffanstalten insatt; bestämme fängelsedirektionen, om han skall i enrum insättas, eller i gemensamhet med andra fångar hållas. (Se 49 och 58 §§.)

§ 28. Med jern eller annat fängsel må fånge inom straffanstalten icke beläggas i annat fall, än om han rymt, försökt rymma eller visat sådan våldsamhet, som ej kunnat annorledes tyglas: och ankomme på fängelsedirektionen att till sådan åtgärd och dess upphörande besluta. I brådskande fall må föreståndaren dertill förordna; men vare skyldig att saken hos fängelsedirektionen ofördröjligen anmäla.

§ 29. Om straff och fånges beläggande med fängsel samt anledningen till hvartera skall anteckning af föreståndaren göras.

§ 30. Kan fånge, hvars strafftid nalkas sitt slut, eller om hvars vilkorliga frigifning jemlikt § 31 kan blifva fråga, ej påräkna att efter frigifningen finna säker bergning; söke fängelsedirektionen i god tid förut att tjänst hos redbar lushonde eller annan utväg till ärligt förvärf åt honom bereda.

§ 31. Har den, som till frihetsstraff i tre år eller längre tid dömd blifvit, två tredjedelar deraf, eller, om han på lifstid blifvit i tukthus insatt, minst tolf år utaf sin strafftid utståt under sådant förhållande, att ett ostraffligt lefverne kan af honom med sannolikhet väntas, och är derjemte visshet vunnit, att han efter frigifning skall kunna sig ärligt försörja; må han, med eget begifvande, hos Senatens Justitie departement af fängelsedirektionen föreslås att varda vilkorligen frigifven. Till sin hemställen derom foga direktionen uppgift om fångens ålder, brott och öfriga lefnadsomständigheter, hans förhållande i straffinrättningen och utsigt till försörjning, samt insände sin hemställen till den myndighet, som öfver straffanstalterna inscende hafver, och hvilken det åligger densamma med eget utlåtande deröfver till Senatens Justitie departement öfverstyra.

§ 32. Förordnar Senatens Justitie departement, att fånge skall vilkorligen frigifvas; tillställe fängelseföreståndaren honom för hans återstående strafftid ett fripass, hvori fången bör föreläggas: 1. att med passet till utsatt försörjningsort sig genast begifva; 2. att inom två dygn efter ankomsten dit, och sedan inom lika tid ifrån början af hvarje månad, till påteckning uppvisa passet på landet hos länsmannen, och i stad hos borgmästaren, eller, der poliskammare finnes, hos polismästaren; 3. att under sin återstående strafftid, som i fripasset utsättas bör, föra ett arbetsamt, stilla, ordentligt och ostraffbart lefverne, samt undvika sällskap af illa beryktade personer, som ej äro hans nära anhörige; äfvensom 4. att vid ombytte af vistelseort, hvilket ej får ske utan vigtigare anledning dertill, för påteckning uppvisa passet såsom i 2:dra punkten säges, samt derefter vid ankomsten och sedan i början af hvarje månad jemväl iakttaga sådan uppvisning å den ort, till hvilken han sig begifver: allt vid äf-

äventyr, att, om något häraf åsidosattes, den vilkorliga friheten är förverkad, men med rättighet deremot för den frigifne att, sedan strafftiden utan sådant åsidosättande gått till ända, få sin frihet utan villkor till godo njuta.

§ 33. Anser polismyndighet den, som på vilkor frigifvits, hafva sitt fripass förverkat, fastän han icke till nytt brott kan bindas; inberätte saken med alla dess omständigheter till Senatens Justitie departement, som efter pröfning förordnar, huru med den frigifne bör förhållas. Emellertid ege polismyndigheten, om viktiga skäl dertill äro, rätt att den frigifne i häkte taga. Har han nytt brott föröfvat; ankomme på den domstol, som deröfver dömer, att förklara hans vilkorliga frihet vara förverkad.

§ 34. Förklaras den, hvilken vilkorlig frihet åtnjutit, hafva densamma förverkat; skall han i straffanstalt åter insättas för att undergå det straff, som återstod, då han på vilkor frigafs, och varde tiden räknad från den dag, då han sin frihet ånyo beröfvades. Blef straff för nytt brott honom ådömdt i svårare straffart; skall han, efter domstolens förordnande, i samma straffart sin återstod af det förra straffet utstå. (Se 27, 49 och 58 §§.)

§ 35. När fänge på vilkor ifrån straffanstalt frigifves, skall hälften af hans dit medförda penningar och af hans der gjorda besparing jemte all hans öfriga tillhörighet med fripasset åt honom öfverlemnas af föreståndaren, hvilken det och åligger att till kommunalstyrelsen i den frigifnes försörjningsort samtidigt öfversända den andra hälften af hans penningetillgång, för att der efter hand honom tillhandahållas.

§ 36. När fänge utan vilkor ifrån straffinrättning frigifves, tillställe föreståndaren honom betyg deröfver, samt öfverlemme åt honom tillika den ena hälften af hans till straffanstalten medförda penningar samt der gjorda penningebesparing jemte all hans der befintliga öfriga lösegendom, och sände samtidigt andra hälften af hans tillgodohafvande i straffanstalten till kommunalstyrelsen i hans försörjningsort för att honom vid ankomsten dit tillställas. Är fångens tillgång ringa: eller skall han utom landet sig begifva; må alltsammans vid frigifningen honom tillställas.

3. Kap.

Om tukthusstraffet.

§ 37. Tukthusstraffet skall inom landet verkställas i de straffanstalter, hvilka för sådant ändamål äro eller framdeles blifva inrättade. Ej må män och qvinnor i samma tukthus förvaras.

§ 38. Tukthusfångarne skola till tvångsarbete för Kronans räkning hållas; och bör sådant arbete, efter deras olika fallenhet och sannolika näringsfång efter frigifning, omfatta: i enrum handverk, handaslöjder och annat dylikt, samt i gemensamhetsfängelse

så väl handverk och handaslöjder, som jordbruks- och trädgårdsarbeten samt annan sysselsättning i fria luften.

§ 38 I från tukthus för män må sådane fångar, hvilka i straffanstalten sig väl förhållit och icke i enrum förvaras, kunna under nödig bevakning på längre eller kortare tid flyttas till ställen, som från den egentliga anstalten äro mer eller mindre aflägsna, för att der, utan beröring med frie arbetare, till tvångsarbeten i fria luften hållas.

§ 40. Tukthusfångarne skola, efter sin strafftids längd, genomgå en eller flera klasser; och böra klasserna vara minst tre, nemligen en tvångklass, en läroklass och en prøfvoklss; men i tukthus, hvarest längre strafftider utstås, eller omständigheterna det eljest påkalla, kunna flere läroklasser inrättas.

§ 41. Till tvångsklassen skall hvarje fånge i sin strafftids början hänföras. Uppflyttning derifrån till läroklass och sedan till högre klass bör, efter hans förhållande, grundas å de röstetal, hvilka enligt § 25. honom tilldelas.

§ 42. Fånge, som till tvångsklass hör, skall dygnet om i enrum hållas minst fyra och högst tolf månader, der icke tukthusdirektionen finner hans qvarhållande i cell under längre tid vara nödigt. Pröfvas fånge, som till tvångsklassen hör, ej kunna utan men för sin helsa uthärda ständig vistelse i enrum, eller kan han af annan orsak icke i cell hållas; bör han under ständig tillsyn i gemensamhet med andra fångar af samma klass arbeta, men nätterna och längre fristunder, om möjligt är, i cell tillbringa. För minderårig fånge, som till tvångsklassen hör, ankomme tiden för vistelse i enrum å tukthusdirektionens pröfning. Ej må minderårig i gemensamhet med äldre fångar af tvångsklassen hållas.

§ 43. Fånge, som i enrum hålles, må, efter föreståndarens och läkarens pröfning, i strafftidens begynnelse högst åtta dygn för utan sysselsättning förblifva, men sedan icke utan arbete lemnas.

§ 44. I läroklass bör tukthusfånge sitt tvångsarbete under jemn tillsyn i gemensamhet med klassens öfriga fångar förrätta, men nätterna och längre fristunder, så vidt möjligt är, i cell tillbringa.

§ 45. I prøfvoklassen skola fångarne sitt arbete i gemensamhet med hvarandra utföra samt äfven om nätterna hållas i samfäldt sofrum, der icke tukthusdirektionen pröfvar nödigt att lediga nattceller äfven åt fångar i denna klass anvisa. Sina fristunder må desse fångar, efter omständigheterna och föreståndarens förordnande i klassens rum eller sofceller, eller å tukthusets gårdsplan tillbringa.

§ 46. Begär fånge, hvilken i gemensamhet med andra fångar hållas borde, att få dygnet om i cell vistas; må sådant, efter pröfning, kunna honom af tukthusdirektionen beviljas, om ledig dagcell i anstalten finnes. Fången varde ändå, efter sitt förhållande, till

viss klass räknad, och må på egen begäran till gemensamhet med andre fångar icke flyttas förr, än han till följd af sin förra anhållan minst en månad i cell tillbragt.

§ 47. Inkomsten för tukthusfångarnes tvångsarbete tillfalle Kronan, men har fånge, som till läroklass uppflyttad blifvit eller till prøfvoklassen hunnit, under hel månad sig väl förhållit, må honom ändå för månaden tillgodoskrifvas en sparpenning, hvars belopp för hvarje arbetsdag Senaten för Finland eger bestämma. Af sparpenning, må fånge genom föreståndarens bemedling få använda i läroklass en tredjedel och i prøfvoklassen högst hälften till någon beqvämighet eller prydnad i sitt fångrum, samt i prøfvoklassen dessutom till någon förbättring i kosten eller annan oskyldig välfägnad, men i hvardera klassen, med tukthusdirektionens samtycke, äfven något derutöfver till skadestånd åt dem, hvilka han genom brott bragt på lidande, och till understöd åt nära anhörige. Sparpenning må ej tillgripas för gäld, hvilken fången före sin strafftid sig åsamkat, men vare vid rymning eller rymningsförsök, eller vid nedflyttning i tvångsklassen till straffanstalten förverkad. Dör fånge och lemnar maka, barn, föräldrar eller syskon efter sig; tillfalle hans sparpenning dem, såsom i lag om giftorätt och arfsrätt säges, men i annat fall straffanstalten.

§ 48. Till åtskilnad emellan klasserna i tukthuset må för öfrigt användas sådant, som är egnadt att låta strafftvånget framstå i tvångsklassen såsom svårast, i läroklass såsom lättare, och i prøfvoklassen såsom lättast: i hvilket afscende fångarne kunna, blant annat, i de lägre klasserna inskränkas i rättigheten att brevve med och emottaga besök af anförvandter och vänner, med mera sådant. Jemväl i klädedrägten kunna klasserna genom något yttre tecken ifrån hvarandra åtskiljas. I prøfvoklassen varde fångarne efter hand tillåtet att inom tukthuset utföra sådana förrättningar, som förutsätta förtroende samt, utan att blottställa ordning och säkerhet, gifva dem ökad tillfälle att ådagalägga sin bättring. Med tukthusdirektionens samtycke må kunnig fånge i prøfvoklassen och fritagas från tvångsarbete för att, i stället, användas såsom biträde vid yrkesundervisningen åt fångar, hvilka icke i enrum vistas.

§ 49. Beträdes tukthusfånge med brott: eller har den, som vilkorlig frihet åtnjutit, densamma förverkat; ankomme på tukthusdirektionen att bestämma, till hvilken klass han derefter skall räknas. Ej må sådan fånge genast till prøfvoklassen öfverföras.

4. Kap.

Om fängelsestraffet.

§ 50. Fängelsestraffet skall i länshäkte eller annan dertill upplåten straffinrättning inom landet verkställas. Insättas män och qvinnor i samma straffanstalt; böra de olika könen i skilda och från

hvarandra afstängda delar deraf förvaras. Göra omständigheterna det nödigt att låta fängelsestraff utstås i tukthus; må de, som till fängelse dömda blifvit, icke med tukthusfångarne sammanföras.

§ 51. De, som till fängelse dömda äro, skola, efter de grunder 11 och 13 §§ innehålla, inom straffanstalten för Kronans räkning sysselsättas med handtverk, handslöjder och annat lämpligt handarbete, samt, efter sin strafftids längd, en eller flere afdelningar genomgå.

§ 52. Fängelseafdelningarne vare minst två; och bör till uppflyttning från lägre afdelning till högre lämpas, hvad i 41 § om klassuppflyttning i tukthus är stadgadt.

§ 53. I strafftidens början skall hvarje fånge till lägsta afdelningen hänföras samt, så vidt möjligt är, i enrum hållas. I mån af fångens strafftid må hans vistelse i enrum, efter fängelsedirektionens pröfning, ända till tolf månader samt, för viktigare skäl, äfven derutöfver utsträckas kunna, der ej så är, att fångens helsa kunde af sådan behandling taga skada. De, hvilka icke i enrum hållas, skola under tillsyn i gemensamhet med andra fångar af samma afdelning arbeta samt, om celler ej äro att tillgå, äfven tillsammans med dem tillbringa nätter och fristunder. Ej må dock minderårig fånge, som till lägsta afdelningen hör, sammanföras med äldre fångar af samma afdelning.

§ 54. I högre afdelning skola fångarne, om möjligt är, i gemensamhet med hvarandra arbeta. Om deras vistelse under fristunder ankommo på föreståndaren att efter omständigheterna bestämma.

§ 55. Begär fånge, som i gemensamhet med andra fångar hållas borde, att få dygnet om i cell vistas; skall å honom tillämpas, hvad i 46 § är om tukthusfänge stadgadt.

§ 56. Hvad för fångarnes arbete inslyter, skall tillfalla Kronan. Dock må åt fånge, som till högre afdelning uppflyttad blifvit, så ock åt den, hvilken lägsta afdelningen minst tre månader tillhört, för godt förhållande under hel månad tillgodoskrifvas en sparpennning, hvars belopp för hvarje arbetsdag Senaten eger bestämma. Hvad om sparpennning i tukthus är i 47 § stadgadt, varde för öfrigt lämpadt till sparpennning åt fångar, hvilka fängelsestraff undergå.

§ 57. Med ledning af de grunder, hvilka i 48 § för tukthus bestämda äro, skola fångafdelningarne jemväl för öfrigt ifrån hvarandra åtskiljas på sådant sätt, att fångarne kunna deri finna en uppmuntran att göra sig förtjente af uppflyttning till högre afdelning.

§ 58. Å fånge, som föröfvat nytt brott, eller efter vilkorlig frigifning densamma förverkat, skall ock efter omständigheterna tillämpas, hvad i 49 § är stadgadt.